

Voorwoord

Louis Peter Grijp

Het symposium dat aan deze bundel ten grondslag ligt (gehouden op 22 september 1994 in Amsterdam), droeg de titel *Zingen in een kleine taal*. Dat leverde enkele verongelijkte reacties op. Een taalwetenschapper uit Groningen wees ons er op dat het Nederlands de 27e plaats inneemt op de wereldranglijst van grofweg 5000 talen. Hij stelde voor 'kleine' tussen aanhalingstekens te plaatsen. En een zangpedagoog uit Haarlem vreesde dat wij het Nederlands als een onzingsbare taal zouden afschilderen. Hij ziet dat anders en stelt voor de titel te veranderen in 'Zingen in een grootse taal'.

Ik kan beide heren geruststellen. De titel is geen poging het Nederlands te 'kleineren', maar houdt een kwalificatie in van het Nederlands die relevant is voor de problematiek. (Ik zeg 'problematiek', want zingen in het Nederlands wordt nu eenmaal door velen als een probleem ervaren.) In deze bundel wordt er naar gestreefd de positie van het Nederlands als zangtaal op nuchtere, wetenschappelijke wijze te registreren en verklaringen voor het gevondene te formuleren. Daarbij komt telkens de uiterst beperkte betekenis, internationaal gezien, van het Nederlands als drager van muzikale composities naar voren. Deze wordt nog eens benadrukt door de geografische ligging van het taalgebied, ingeklemd tussen drie 'grote' talen met invloedrijke tradities, niet alleen op muzikaal maar op algemeen cultureel gebied. Dat maakt het Nederlands extra 'klein', en de typische muziektaal Italiaans doet de rest. Anderzijds, wie op zoek gaat naar Nederlandstalige muziek zal zich verbazen over de enorme hoeveelheid liederen en andere vocale werken die in deze kleine taal is voortgebracht. Hoe klein het Nederlands is, hangt dus vooral af van het perspectief van de beschouwer.

Momenteel lijkt het Nederlands als muziektaal een hoogtepunt te beleven. Er wordt met steeds meer inspiratie in het Nederlands gerockt en zelfs gerapt, musicals trekken volle zalen en de serieuze sector verblijdt ons met de ene Nederlandstalige opera na de andere. In deze bundel beperken we ons echter niet tot het heden en evenmin tot uitsluitend klassieke of populaire muziek. De opzet is juist een zo breed mogelijk spectrum te onderzoeken.

Toch hebben we ons enkele beperkingen opgelegd. Ten eerste is er afgezien van zuiver fysiologische beschouwingen. We benaderen hier het 'probleem' als een cultureel gegeven en niet vanuit de zangtechniek. Ten tweede hebben we – zeer tot onze spijt – Vlaanderen buiten beschouwing moeten laten. We hadden onze handen al vol aan Noord-Nederland! De politiek en taalsociologisch zo verschillende situatie in Vlaanderen (althans vanaf de zeventiende eeuw) zou in dit verkennende stadium eerder complicerend dan verhelderend hebben gewerkt. Wel hebben we aandacht besteed aan de Nederlandse dialecten en aan het Fries: deze zijn – anders dan men in de Randstad wellicht vermoedt – wel degelijk concurrenten van het Nederlands in de muzikale taalkeuze van Nederlanders.